

شناسایی شاخص‌های دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران در مجامع بین‌المللی: رهیافت فراترکیب

سید حسین علوی^۱ | ابوالفضل آریج^۲ | محسن هادی طحان^۳ | امیر آذربویه^۴

۲

چکیده

در سال‌های اخیر، دیپلماسی ورزشی به طور فزاینده‌ای توسط دولت‌ها در سراسر جهان به عنوان ابزاری موثر برای تقویت روابط دیپلماتیک و ایجاد پل بین فرهنگ‌ها شناخته شده است. لذا هدف از انجام این پژوهش شناسایی شاخص‌های دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران در مجامع بین‌المللی می‌باشد. در پژوهش حاضر با بکارگیری رویکرد مرور سیستماتیک و فراترکیب کیفی، به تحلیل نتایج و یافته‌های پژوهشگران قبلی پرداخته و با انجام گام‌های هفت‌گانه روش ساندلوسکی و باروسو (۲۰۰۷)، یافته‌های پژوهش شناسایی و دسته‌بندی شده است. به منظور سنجش پایایی و کنترل کیفیت پژوهش از روش کاپا استفاده شد. ضریب کاپا محاسبه شده بوسیله نرم افزار SPSS ۲۶ برابر با ۰/۷۶ بوده که در سطح توافق مناسبی دارد. براساس کدگذاری سه مرحله‌ای در نرم افزار MAXQDA ۲۰۲۰ این عوامل را در ۱۵ مفهوم فراگیر به نام‌های رویدادهای ورزشی، وجهه بین‌المللی، مراکز علمی، فناوری اطلاعات و ارتباطات، زیرساخت‌ها و موقعیت ملی، رونق اقتصادی، قدرت ملی، آداب و رسوم ملت، تصویرسازی مثبت، همگرایی ملی، روحیه جوانمردی، همزیستی مسالمت‌آمیز، جامعه ورزش، متولیان ورزش و نمایندگان ورزش در قالب ۵ مضمون جایگاه ورزشی-علمی، عملکرد دولت، تبادلات اجتماعی-فرهنگی، فعالیت‌های اخلاقی و بشردوستانه و حامیان و سفیران ورزش شناسایی و دسته‌بندی شدند. پیشنهاد می‌شود در جهت بهبود تصویرسازی ملی و ارتقا دیپلماسی ورزشی کشور به توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات برای فعالیت در امر گردشگری الکترونیک، به تصویر کشیدن ارزش‌ها و هنجارهای ملی، معرفی ورزشکاران نخبه، برندهای ورزشی و دستاوردهای ورزشی پرداخته شود.

کلیدواژه‌ها: دیپلماسی ورزش، رویکرد فراترکیب، شاخص‌ها، مجامع بین‌المللی، ایران

سال دوم

بهار و تابستان ۱۴۰۵

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۱۱/۱۵

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۰۲/۲۰

صص: ۱-۱۹

۱. دانشیار گروه آموزشی تربیت بدنی، دانشگاه ملی مهارت، تهران، ایران.

۲. نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه گیلان، گیلان، ایران.

Email: abolfazl.arjiz222@gmail.com.

۳. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، مازندران، ایران.

۴. کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، ایران.

مقدمه

دیپلماسی ورزشی^۱ از انواع جدید دیپلماسی می‌باشد که در پیوند با دیپلماسی عمومی و به روش‌های مختلف اجرا می‌شود، اساساً دیپلماسی ورزشی در چارچوب شیوه‌های دیپلماسی عمومی ارزیابی می‌شود (دوبینسکی^۲، ۲۰۲۲). رویدادهای بزرگ ورزشی و موفقیت ورزشی بین‌المللی، فرصت‌های قابل توجهی برای قدرت نرم در نظر گرفته می‌شوند که از طریق آن دولت‌ها می‌توانند تصاویر مطلوبی را به دیگر دولت‌ها ارائه دهند (طاهری نامقی و دوستی، ۱۴۰۰). در دوران مدرن، دیپلماسی ورزشی به دلیل توانایی آن در فراتر رفتن از مرزهای سیاسی و گرد هم آوردن مردم در یک صحنه^۳ مشترک اهمیت یافته است، چراکه دیپلماسی ورزشی به استفاده از ورزش به عنوان ابزاری برای ارتقای تفاهم، صلح و همکاری بین ملت‌ها تبدیل شده که این شامل استفاده از رویدادهای ورزشی، فعالیت‌ها و مبادلات برای ایجاد روابط مثبت و پل زدن تفاوت‌های فرهنگی بین کشورها است (پستلیت‌ویت و همکاران^۴، ۲۰۲۳).

در سده اخیر، سیاست بنا به ماهیت سیال خویش و نیز روند مردم‌سالاری شدن^۵ وارد حوزه‌هایی شده است که پیش از این دخلی بدان نداشته‌اند و یا دارای پیرنگی سیاسی قلمداد نمی‌شدند، ورزش یکی از مهمترین این قلمروهای جدید سیاست و سیاست‌ورزی است (خیری و فتاحی‌زاده، ۱۳۹۸)، ورزش این قدرت را دارد که جوامع مختلف را با پیشینه‌ها و صلاحیت‌های مختلف متحد کند؛ در تورنمنت‌های بین‌المللی، مانند بازی‌های المپیک یا مسابقات جام جهانی، ورزشکاران از کشورهای مختلف در رقابت دوستانه گرد هم می‌آیند که این مناسبت‌ها فرصتی برای تبادل فرهنگی و گفت و گو فراهم می‌کند که می‌تواند به تقویت درک متقابل کمک کند (لی^۶، ۲۰۲۰). دیپلماسی ورزشی نه تنها دوستی بین ملت‌ها را ترویج می‌کند، بلکه به عنوان ابزاری برای طرح قدرت نرم عمل می‌کند، دولت‌ها اغلب از رویدادها یا ابتکارات ورزشی موفق برای ارتقای تصویر خود در صحنه جهانی استفاده می‌کنند، آنها می‌توانند با میزبانی مسابقات بین‌المللی

^۱ Sport Diplomacy

^۲ Dubinsky, Y

^۳ Platform

^۴ Postlethwaite et al.,

^۵ Democratization

^۶ Lee, J. W

یا حمایت از تبادلات ورزشی، ارزش‌ها، دستاوردها و مهمان‌نوازی، ارزش‌ها و فرهنگ کشور خود را به نمایش بگذارند (بخشی چناری و همکاران، ۱۴۰۲).

در سال‌های اخیر، دیپلماسی ورزشی به طور فزاینده‌ای توسط دولت‌ها در سراسر جهان به عنوان ابزاری موثر برای تقویت روابط دیپلماتیک و ایجاد پل بین فرهنگ‌ها شناخته شده است، سازمان ملل متحد پتانسیل خود را در ارتقای تلاش‌های صلح‌سازی از طریق طرح‌هایی مانند روز جهانی ورزش ارتقا داده‌اند (گارامولگی و دوچی^۱، ۲۰۲۱)، کشورهای پیشرو دیدگاه‌های متفاوتی را در مورد دیپلماسی ورزشی دارند؛ به طور مثال چین دیپلماسی ورزشی را جزء اساسی از قدرت نرم خود می‌داند، هدف آن افزایش وجهه و نفوذ جهانی از طریق میزبانی رویدادهای ورزشی بزرگ مانند بازی‌های المپیک و سرمایه‌گذاری در شرکت‌های ورزشی بین‌المللی به منحصه ظهور می‌گذارد، روسیه نیز ارزش ورزش را به عنوان یک ابزار دیپلماتیک به رسمیت می‌شناسد و از رویدادهای ورزشی مانند جام جهانی ۲۰۱۸ برای نشان دادن وحدت ملی و ترویج برداشت‌های مثبت در خارج از کشور استفاده می‌کند. علاوه بر این آلمان بر نقش ورزش در تقویت تبادل فرهنگی و ارتباطات بین مردم در سطح جهانی تاکید دارد، این برنامه از طرح‌هایی حمایت می‌کند که از ورزش به عنوان وسیله‌ای برای رسیدگی به مسائل اجتماعی مانند ادغام، شمول و برابری جنسیتی استفاده می‌کنند (روف^۲، ۲۰۲۲)، جمهوری اسلامی ایران نیز در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ خود توسعه یافتگی به همراه روابط سازنده با جهان را مد نظر قرار داده است، در این بین ورزش یکی از کنش‌گران جدید جهانی در حوزه دیپلماسی و فعالیت‌های دیپلماتیک است (پیمان‌فر و همکاران، ۱۴۰۰). موسوی گرگری و همکاران (۱۴۰۱) طبق پژوهش خود بیان داشتند؛ از جمله ابزارهای مهمی است که دولت‌ها برای رسیدن به اهداف خود از آن بهره‌برداری می‌کنند؛ در خصوص وضعیت دیپلماسی ورزشی کشور ایران، اگرچه تا حدودی شاهد روند رو به رشدی هستیم ولی همچنان با فقدان فرایندی نظام‌مند و سازمان‌یافته مواجه هستیم، بنابراین، سازمان‌های متولی ورزش کشور نیازمند اتخاذ تدابیر لازم هستند تا از طریق توسعه دیپلماسی ورزشی، بهبود روابط صلح‌آمیز با کشورهای دیگر در سطح منطقه، قاره و جهان حاصل شده و این امر باعث ارتقا

^۱ Garamvölgyi, B., & Dóczy, T

^۲ Rofe, J. S

تعاملات بین‌المللی شود. همچنین صلاحی کجور و دوستی (۱۴۰۲) نیز در پژوهش خود بیان داشتند که همکاری سازنده بین سازمان‌های اجرایی ورزش کشور و در دستور کار قرار دادن و استفاده از پتانسیل ورزش بین‌الملل توسط این سازمان‌ها، می‌تواند به بهبود شرایط موجود و در نتیجه ارتقا دیپلماسی ورزشی ایران امیدوار بود.

دیپلماسی ورزشی از ابزار جهانی ورزش برای تقویت ارتباطات بین کشورها و در عین حال ترویج تلاش‌های صلح‌سازی در سطوح بین‌فردی و دولتی استفاده می‌کند، این به کشورها اجازه می‌دهد تا در تعاملات مثبتی شرکت کنند که فراتر از تفاوت‌های سیاسی است و در عین حال ارزش‌های خود را در یک صحنه جهانی به نمایش می‌گذارد، به طور کلی، در حالی که کشورهای پیشرو ممکن است بر اساس منافع ژئوپلیتیکی یا اولویت‌های ملی خود رویکردهای متفاوتی نسبت به دیپلماسی ورزشی داشته باشند، آنها به طور کلی پتانسیل آن را برای ارتقای حسن نیت بین کشورها و ایجاد روابط بین‌المللی مثبت از طریق فعالیت‌های ورزشی تصدیق می‌کنند، حال این سوال پیش می‌آید که کشور ایران از چه ابزاری برای برنامه‌ریزی، تنظیم و نمایش اهداف دیپلماتیک خود استفاده می‌کنند، چه شاخص‌هایی چهارچوب دیپلماسی ورزشی کشور ایران را تشکیل می‌دهد؟ در مقاله حاضر برای پاسخ به این سوال اقدام به بررسی پیشینه پژوهش و مقالات علمی منتشر شده در مجلات علمی کشور خواهیم پرداخت، لذا سوال اصلی پژوهش بدین شرح می‌باشد؛ شاخص‌های دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران در مجامع بین‌المللی کدام‌اند؟ چه ابعادی می‌تواند چارچوب دیپلماسی ورزشی کشور را تشکیل دهد؟

روش‌شناسی پژوهش

انتخاب یک روش مناسب علمی و رعایت اصول روش‌شناسی در ارائه مقالات علمی از اهمیت بسزایی برخوردار است؛ لذا روش مطالعه حاضر کیفی و از نوع فراترکیب^۱ می‌باشد. فراترکیب یکی از اقسام روش‌های فرا مطالعه است. به طور کلی می‌توان گفت که فرا مطالعه شامل چهار قسمت اصلی است که این چهار قسمت عبارتند از؛ (فرا تحلیل) تحلیل کمی محتوای مطالعات اولیه، (فرا روش) تحلیل روش‌شناسی مطالعات اولیه، (فرا نظری) تحلیل نظریه‌های مطالعات اولیه، (فرا ترکیب) تحلیل کیفی محتوای مطالعات اولیه می‌باشد. بدین صورت برای شناسایی شاخص‌های دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران در مجامع بین‌المللی از روش فراترکیب که روشی مناسب برای بدست آوردن ترکیب جامعی از این موضوع بر پایه یافته‌های مقالات داخلی و خارجی می‌باشد استفاده شده است، ساندلوسکی و باروسو^۲ بر این باورند که اقتدار و پابندی به اصول فوق پژوهشگران و فراترکیب‌گران مطالعه کیفی را در موقعیتی قرار می‌دهد که از ماهیت، بینش و ویژگی‌های خاص پژوهش‌های کیفی از جمله بینش بازاندیشی و انتقادی این پژوهش‌ها و ماهیت پیوسته پدیداری طرح‌های آن صیانت کنند و بتوانند از ارائه تفاسیر غلط و غیر واقعی از نتایج پژوهش و تجارب‌زیسته مشارکت‌کنندگان در آن اجتناب کنند، در این مرحله کفایت تئوریک، ملاک اندازه نمونه آماری است. بدین معنی که با بررسی منابع بیشتر، شاخص و معیار جدیدی به مجموعه شاخص‌ها و معیارهای قبلی اضافه نشود. بنابر این اشباع نظری ملاک کفایت نمونه است، با توجه به اینکه روش ساندولوسکی و باروسو یکی از برجسته‌ترین روش‌ها برای انجام فراترکیب است و نتایج بهتری ارائه می‌کند، به همین دلیل در این تحقیق از این روش هفت مرحله‌ای استفاده شده است.

^۱ Meta-synthesis

^۲ Sandelowski & Barroso

شکل ۱. روش هفت مرحله‌ای فراترکیب، ساندولوسکی و باروسو (۲۰۰۷)

یافته‌های پژوهش

مرحله اول: تنظیم سوال تحقیق

اولین گام در هر پژوهشی اقدام به طرح یک سوال یا یک هدف است، برای تنظیم این سوال یا هدف، ابتدا بایستی «چه چیزی» مشخص گردد؛ در این مقاله شاخص‌های دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران در مجامع بین‌المللی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در گام بعدی بایستی پرسش «چه کسی» جامعه مورد بررسی را مشخص نمود، که در این پژوهش پایگاه‌های داده و مجلات مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مرحله بعد پرسش «چه موقع» چارچوب زمانی مقالات بررسی شده را مشخص می‌سازد. در این تحقیق کلیه مطالعات داخلی و خارجی از ابتدا تا بازه زمانی ۱۴۰۳ شمسی مورد بررسی قرار می‌گیرند. سوال آخر پرسش «چگونه» است که بیانگر روشی است که برای گردآوری داده‌های تحقیق مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای گردآوری داده‌ها از پژوهش‌های صورت گرفته با روش‌های علمی (کیفی و آمیخته) در حوزه دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران استفاده شده است. با توجه به ذکر موارد فوق، سوال تحقیق برای طی گام‌های بعدی فراترکیب به شرح زیر می‌باشد؛ شاخص‌های دیپلماسی ورزشی جمهوری

اسلامی ایران در مجامع بین‌المللی از ابتدا تا سال ۱۴۰۳ شمسی کدام‌اند؟ چگونه می‌توان این شاخص‌ها را گروه‌بندی نمود؟

مرحله دوم: جستجوی نظام‌مند منابع

در مطالعات مرور نظام‌مند و فراترکیب با ترکیب کردن نتایج مطالعات قبلی به یک نتیجه جامع در مورد یک موضوع مورد بررسی می‌رسند. علت اجرای مطالعات مرور نظام‌مند و فراترکیب که از طریق آنها نتایج قاطع‌تری بدست می‌آید این است که مطالعات موردی انجام شده هر یک ممکن است در موضوع بررسی نتایجی را بدست داده باشند که با هم تناقض دارند و بنابراین از طریق نظام‌مند و فراترکیب با ترکیب اطلاعات همه آن مطالعات با هر نتیجه‌ای که داشته‌اند نتیجه کلی و قابل اعتمادتری بدست می‌آید. در این مقاله در فرآیند اجرای مرور نظام‌مند و فراترکیب که روند یکسان و مشخصی در بازه زمانی از ابتدا تا سال ۱۴۰۳ شمسی، انتخاب شده‌اند، به منظور جستجوی نظام‌مند بر مقالات منتشر شده در نشریات و پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف (جدول ۱)، واژگان کلیدی مرتبط را باید تعریف نمود. حال به منظور پاسخ‌دهی به سوالات مرحله اول از واژه‌هایی نظیر؛ "شاخص‌های دیپلماسی ورزشی"، "مولفه‌های دیپلماسی ورزشی"، "دیپلماسی ورزشی"، استفاده شد.

جدول ۱. پایگاه‌های اطلاعاتی جست‌وجو شده

جستجوی نظام‌مند منابع
پایگاه نشریات کشور
پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی
پایگاه مجلات تخصصی نور
جویشگر علمی فارسی علم نت
پرتابل جامع علوم انسانی
گوگل اسکولار

مرحله سوم: جستجو و انتخاب متون مناسب

در این گام پس از چندین مرتبه بازبینی و پالایش مقالات علمی و پژوهشی، تعدادی از منابع رد می‌شوند و در فرآیند فراترکیب مورد بررسی قرار نمی‌گیرند. متداول‌ترین روش در روش‌های کیفی نمونه‌گیری هدفمند است، به این معنا که نمونه‌هایی انتخاب می‌شوند که از نظر مسئله و اهداف پژوهش غنی و متخصص باشند. هر چند گاهی محقق در رویکرد کیفی می‌تواند عامدانه از نمونه‌های متنوعی برای عمل بخشیدن به درک پدیده مورد مطالعه بهره‌گیرد، روش نمونه‌گیری در این پژوهش نمونه‌گیری هدفمند است و برای انتخاب متون مناسب از ملاک‌های ورود و ملاک‌های خروج (جدول ۲) استفاده شد.

جدول ۲. ملاک‌های ورود و خروج

ملاک‌های خروج	ملاک‌های ورود
پژوهش‌هایی که فاقد الگوی روش‌شناختی مناسب بودند.	مقالات علمی پژوهشی چاپ شده در پایگاه‌های مذکور و حوزه مورد نظر
پژوهش‌هایی که به روش کمی انجام پذیرفته بودند	مقالات و پژوهش‌هایی که با روش‌های علمی و بصورت کیفی و ترکیبی انجام شده باشد
پژوهش‌هایی که در مجلات نامعتبر منتشر شده بودند.	پژوهش‌هایی که به صورت مقاله کامل از طریق برخط یا به طور کامل چاپ شده باشد.
پژوهش‌هایی که در راستای اهداف پژوهش حاضر تدوین شده‌اند	مقالات چاپ شده در حوزه مورد نظر تا سال ۱۴۰۳ شمسی

فرآیند پالایش و بازبینی با توجه به ملاک‌های ورود و خروج مذکور به طور اجمالی به شرح ذیل می‌باشد:

شکل ۲. مراحل انتخاب چک لیست نهایی مقالات

مرحله چهارم و پنجم: استخراج اطلاعات، تحلیل و ترکیب داده‌ها در نهایت طبق یافته‌های پژوهش شاخص‌های دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران در مجامع بین‌المللی از بتن مقالات منتخب استخراج و به‌عنوان کدهای باز و اولیه در نظر گرفته شدند؛ پس از جداسازی و بازنویسی کدهای اولیه در واحدهای انتزاعی تر یعنی مفاهیم ثانویه طبقه‌بندی شدند. مفاهیم ثانویه نیز در سطح انتزاعی و کلی تر یعنی مضمون یا مقوله (ماهیت انتزاعی پدیده تحت بررسی مبتنی بر سؤال یا هدف تحقیق) دسته‌بندی شدند.

جدول ۳. کدهای باز و کدبندی محوری

مضمون	مفاهیم فراگیر	مفاهیم سازمان‌دهنده (ثانویه)	منبع
جایگاه ورزشی-علمی	رویدادهای ورزشی	رخدادهای بین‌المللی ورزشی	پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸)
		میزبانی رویدادهای بین‌المللی	موسوی گرگری و همکاران (۱۴۰۱)
		رویدادهای دو جانبه چند جانبه	پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸)
		گردشگری ورزشی	پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸)
		بازی‌های دوستانه	حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰)
	وجهه بین‌المللی	بازی‌های خیرخواهانه	حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰)
		نقش آفرینی نخبگان ورزشی	پیمان‌فر و همکاران (۱۴۰۰)
		رقابت‌های ورزشی پرتطرفدار	حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰)
		روابط بین ملت‌ها	عباس‌زاده و مرادی (۱۴۰۲)
		دانشکده‌های علوم ورزشی و علوم سیاسی	پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸)
مراکز علمی	دوره‌های علمی- ورزشی	پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸)	
	نشست‌ها و جشنواره‌های ورزشی بین‌المللی	موسوی گرگری و همکاران (۱۴۰۱)	
	بورسیه‌های ورزشی	خبیری و فتاحی‌زاده (۱۳۹۸)	
	عملکرد دولت	فناوری اطلاعات و ارتباطات	فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی
رسانه‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی نوین			پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸)
زیرساخت‌ها و		نفوذ در رسانه‌های بین‌المللی	مختاری و کشیشیان (۱۳۹۹)
		توسعه سیستم‌های مجازی و برخط	حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰)
		گردشگری الکترونیک	صفاقی و همکاران (۱۴۰۲)
	احیای شهر میزبان	حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰)	

همکاران (۱۴۰۰)	موقعیت ملی
پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸)	سیستم رفت‌وآمد و حمل‌ونقل
حسین‌زاده و همکاران (۱۴۰۱)	امنیت ملی
طهماسبی و بخشی‌چناری (۱۴۰۰)	موقعیت ژئوپولوتیکی جمهوری اسلامی ایران
موسوی گرگری و همکاران (۱۴۰۱)	میزان تولید ناخالص ملی کشور
صلاحی کجور و دوستی (۱۴۰۲)	کسب‌وکارها
حسین‌زاده و همکاران (۱۴۰۱)	تولیدکنندگان محصولات ورزشی
حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰)	سرمایه‌گذاری ورزشی
مختاری و کشیشیان (۱۳۹۹)	برتری‌های نظامی
مختاری و کشیشیان (۱۳۹۹)	برتری‌های اقتصادی
حسین‌زاده و همکاران (۱۴۰۱)	نیروهای مسلح
پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸)	ارزش‌ها و هنجارهای محلی
حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰)	فرهنگ بومی-محلی
حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰)	مشارکت مردمی
پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸)	برند ملی ورزش
پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸)	به تصویر کشیدن ارزش‌های ورزشی
حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰)	حمایت از محیط زیست
صلاحی کجور و دوستی (۱۴۰۲)	خودآگاهی ملی
شریعتی فیض‌آبادی و گودرزی (۱۳۹۴)	هویت ملی

	مشارکت ملی و بسیج مردمی وحدت اقلیت‌ها شور و اشتیاق ملی	جوادی‌پور و راسخ (۱۳۹۶) حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰) حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰)
	منش پهلوانی منش سیاسی رفتار هیئت‌های ورزشی اعزامی	عباس‌زاده و مرادی (۱۴۰۲) حسین‌زاده و همکاران (۱۴۰۱) بخشی‌چناری و همکاران (۱۴۰۲)
فعالیت‌های اخلاقی و بشردوستانه	پرهیز از رقابت‌های بین‌نژادی	حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰)
	پیشبرد صلح تاکید بر حقوق بشر فرهنگ هم‌زیستی هنجارپذیری	حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰) حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰) حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰) حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰)
	ورزشکاران دیپلمات‌های ورزشی مربیان هواداران ورزش چهره‌های ورزشی	صالح امیری (۱۳۹۸) حسین‌زاده و همکاران (۱۴۰۱) عبدی و همکاران (۱۴۰۰) عبدی و همکاران (۱۴۰۰) خبیری و فتاحی‌زاده (۱۳۹۸)
متولیان و سفیران ورزش	جامعه ورزش	صلاحی کجور و دوستی (۱۴۰۲)
	ارگان‌های دولتی و خیرین ورزش تشکل‌های ورزشی ملی و جهانی دیپلمات‌ها و مسئولین وزارت امور	صلاحی کجور و دوستی (۱۴۰۲) صالح امیری (۱۳۹۸)
	متولیان ورزش	

خارجی	حسین زاده و همکاران (۱۴۰۱)
سفرای فرهنگی	خیبری و فتاحی زاده (۱۳۹۸)
پیمان‌های خواهرخواندگی	موسوی گرگری و همکاران (۱۴۰۱)
کرسی‌های بین‌المللی	پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸)
دیپلمات ورزشی	جوادی پور و راسخ (۱۳۹۶)
مربیان و ورزشکاران خارجی در ایران	

مرحله ششم: کنترل کیفیت

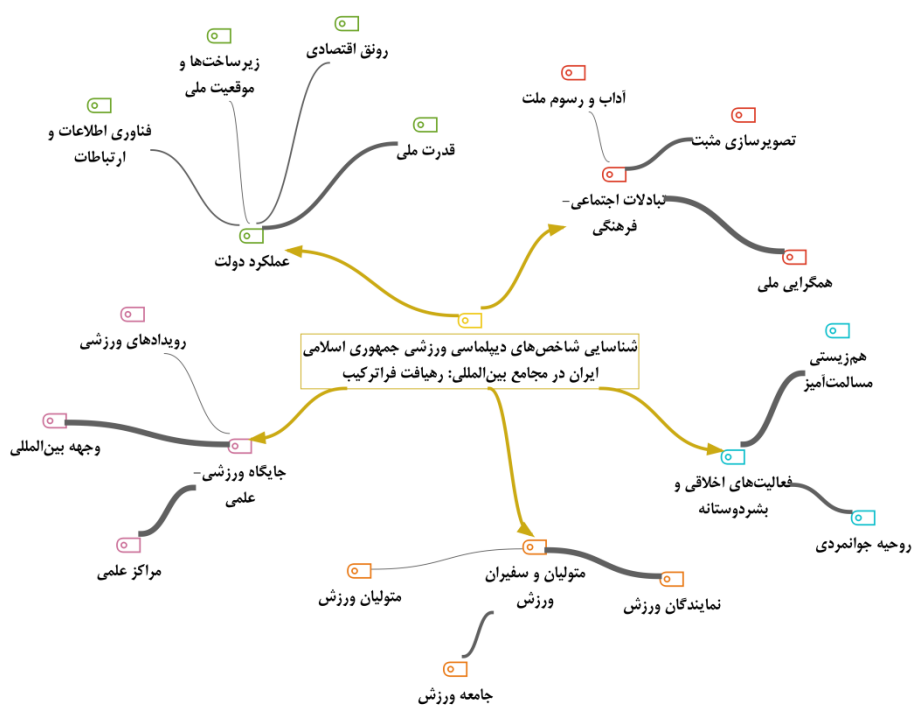
به منظور سنجش پایایی و میزان توافق مدل طراحی شده از شاخص کاپا استفاده شد. با توجه به تعداد مفاهیم مشابه و مفاهیم متفاوت ظاهرشونده، مقدار شاخص کاپا محاسبه شد. مطابق جدول ۴ نتیجه ضریب کاپای کوهن ۰/۷۶ در سطح معناداری ۰/۰۵ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مناسب کدهای استخراجی است. با توجه به مقدار شاخص کاپا، فرض استقلال کدهای استخراجی رد و عدم وابستگی آنها به یکدیگر تأیید می‌شود که این امر به معنای وضعیت معتبر و مناسب توافق بین دو کدگذار است.

جدول ۴. ضریب کاپای کوهن - توافق بین کدگذاران

کدگذار ۱						
P	عدم فرض صفر	کاپا	مجموع	بله	خیر	
۰/۰۰۰۱	۰/۱۸۰	۰/۷۶۴	۱۲	۵	۷	خیر
			۳۰	۳۰	۰	بله
			۴۲	۳۵	۷	مجموع

مرحله هفتم: ارائه یافته‌ها

در آخرین مراحل هفتگانه فراترکیب از نگاه ساندولوسکی و باروسو (۲۰۰۷) الگوی جامع استخراجی ارائه می‌شود.

شکل ۳. شاخص‌های دیپلماسی ورزشی کشور ایران در مجامع بین‌المللی: رهیافت فراترکیب
(نرم افزار ۲۰۲۰ maxqda)

با استناد به نتایج کدبندی مفاهیم ثانویه، ۱۵ مفهوم فراگیر به نام‌های رویدادهای ورزشی، وجهه بین‌المللی، مراکز علمی، فناوری اطلاعات و ارتباطات، زیرساخت‌ها و موقعیت ملی، رونق اقتصادی، قدرت ملی، آداب و رسوم ملت، تصویرسازی مثبت، همگرایی ملی، روحیه جوانمردی، همزیستی مسالمت‌آمیز، جامعه ورزش، متولیان ورزش و نمایندگان ورزش در امر شناسایی شاخص‌های دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران در مجامع بین‌المللی دسته‌بندی شدند.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر شناسایی شاخص‌های دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران در مجامع بین‌المللی: رهیافت فراترکیب بود. براساس نتایج پژوهش حاضر ۱۵ مفهوم فراگیر به نام‌های رویدادهای ورزشی، وجهه بین‌المللی، مراکز علمی، فناوری اطلاعات و ارتباطات، زیرساخت‌ها و موقعیت ملی، رونق اقتصادی، قدرت ملی، آداب و رسوم ملت، تصویرسازی مثبت، همگرایی ملی، روحیه جوانمردی، هم‌زیستی مسالمت‌آمیز، جامعه ورزش، متولیان ورزش و نمایندگان ورزش شناسایی و دسته‌بندی شدند.

در ارتباط با مضمون جایگاه ورزشی-علمی باید بیان داشت که میزبانی یا شرکت در رویدادهای ورزشی بین‌المللی فرصت‌هایی را برای تعامل بین ورزشکاران و مقامات کشورهای مختلف فراهم می‌کند. این رویدادها ورزشکاران و مسئولین تیم‌های ورزشی را دور هم جمع می‌کند و بستری برای گفتگو و همکاری ایجاد می‌کند. همچنین تیم‌های ملی اردوهای تمرینی مشترکی را با همکاری دیگر کشورها ترتیب می‌دهند که به واسطه جلسات تمرینی و برگزاری مسابقات دوستانه و چندجانبه گرد هم آیند. این امر به نمایندگان ورزش اجازه می‌دهد تا دوستی ایجاد کنند و با الگوها و سبک‌های مختلف بازی آشنا شوند. در این ارتباط بخشی‌چناری و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهش خود اذعان نمودند که تدوین دستورالعمل اجرایی-رفتاری هیئت‌های ورزشی اعزامی به رخدادهای بین‌المللی، میزبانی رخدادهای بین‌المللی، استفاده از ورزش برای معرفی تغییرات مثبت داخلی به افکار عمومی جهان از مهمترین ابزارهای دیپلماسی ورزشی برای دستیابی به اهداف بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه نخبگان می‌باشد. علاوه بر این دانشگاه‌ها و فعالیت‌های علمی پژوهشگران در امر ورزش، بورسیه‌های ورزشی، دوره‌های مربیگری، دانش‌افزایی و برگزاری کنگره‌ها و جشنواره‌های علمی نشان از تولید دانش و علم روز و توجه به مباحث علمی و دانشگاهی در ورزش دارد.

در ارتباط با مضمون عملکرد دولت باید بیان داشت که دیپلماسی ورزشی شامل همکاری‌های ورزشی برای پروژه‌های توسعه اجتماعی-فرهنگی در سراسر جهان است؛ این شامل ساختن امکانات ورزشی و زیرساخت‌های شهری برای میزبانی رویدادهای ورزشی با استفاده از مناسبات

ورزشی است، علاوه بر این میزبانی رویدادهای ورزشی بزرگ می‌تواند منافع اقتصادی قابل توجهی را از طریق درآمد گردشگری و همچنین پروژه‌های توسعه زیرساخت برای میزبان ایجاد کند. لذا باید در نظر داشت که برخورداری از زیرساخت‌های هوایی، حمل و نقل عمومی و اماکن و فضاهای به روز ورزشی به نوعی نمایانگر قدرت و توانایی‌های ورزشی کشور ایران است. در این ارتباط عباس‌زاده فتح‌آبادی و مرادی (۱۴۰۲) در پژوهش خود بیان داشتند کشور ایران پیشرفت و توسعه قابل توجه‌تری در زمینه عملکرد ورزشی دارد، اما با این اوصاف وضعیت سرمایه‌گذاری و امکانات ورزشی و زیرساخت‌های کشور ایران شرایط نابسامانی را تجربه می‌کند، همچنین در زمینه قدرت و نفوذ در مجامع بین‌المللی ورزشی و در زمینه کسب امتیازات میزبانی مسابقات درجه یک و معتبر جهانی، کشور ایران عملکرد مطلوبی ندارد. همچنین طبق یافته‌های پیمان‌فر و همکاران (۱۴۰۰) ایران برای دست یافتن به توسعه یافتگی در حوزه دیپلماسی ورزشی با چالش‌های ساختاری روبه‌رو است، همچنین برای توسعه یافتگی به تمرکز بر راهبردهای کلان برندسازی و اعتبار بخشی، تعامل‌گرایی با جهان و توانمندسازی ظرفیت‌ها نیازمند است. علاوه بر این حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۴۰۰) در ارتباط با تبیین نقش ورزش در دیپلماسی عمومی ایران به توانمندسازی، شبکه‌های ارتباطی و پیشران‌های عمومی اشاره داشته‌اند.

در ارتباط با مضمون تبادلات اجتماعی - فرهنگی باید بیان داشت که ورزش بستری را برای افراد با پیشینه‌های فرهنگی مختلف فراهم می‌کند تا گرد هم آیند، تعامل داشته باشند و در مورد سنت‌ها، آداب و رسوم و ارزش‌های یکدیگر بیاموزند، قطعاً این تبادل به تقویت احترام و درک متقابل کمک می‌کند. همچنین دولت‌ها یا سازمان‌های ورزشی ترتیباتی را اتخاذ می‌کنند که در آن ورزشکاران، مربیان یا مقامات کشورهای مختلف از کشورهای یکدیگر بازدید می‌کنند، در مسابقات دوستانه شرکت می‌کنند، با هم تمرین می‌کنند و به تبادلات فرهنگی می‌پردازند. حسین‌زاده سیاه‌کلایی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی طبق یافته‌ها بیان داشتند؛ جایگاه ورزش کشور، وحدت و همگرایی ملی، بهبود تصویر کشور، دانش محوری، مدیران آگاه و کارا، کار تیمی و مشارکت ورزشی از عوامل تبیین‌کننده آینده دیپلماسی ورزش جمهوری اسلامی ایران می‌باشند. پیمان‌فر و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی طبق یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند که کشور ایران برای دست یافتن به توسعه یافتگی به تمرکز بر راهبردهای کلان برندسازی و اعتبار بخشی،

تعامل‌گرایی با جهان، نمایش ارزش‌ها و هنجارهای محلی و به تصویر کشیدن ارزش‌های ورزشی نیازمند است.

در ارتباط با مضمون فعالیت‌های اخلاقی و بشردوستانه باید بیان داشت که هدف دیپلماسی ورزشی تنها به تقویت روابط خوب محدود نمی‌شود، بلکه در راستای ارتقای تبادل فرهنگی، تقویت احترام متقابل بین ملت‌ها علیرغم اختلافات سیاسی، تقویت ارتباطات در سطح جهانی از طریق قدرت مشارکت ورزشی گسترش می‌یابد، لذا این نمایش مثبت می‌تواند به شکل‌گیری افکار عمومی در مورد یک ملت کمک کند. همچنین مشارکت تیم‌های ملی یا ورزشکاران انفرادی در فعالیت‌های بشردوستانه مانند رویدادهای خیریه، کمپین‌های جمع‌آوری کمک‌های مالی در مواقع بلاای طبیعی نشان‌دهنده روحیه همبستگی ملت‌ها از طریق ورزش است. در این ارتباط بخشی‌چناری و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهش خود اذعان نمودند که استفاده از ورزش برای معرفی تغییرات مثبت داخلی به افکار عمومی جهان، شرکت ورزشکاران در فعالیت‌های خیریه و بین‌المللی از مهمترین ابزارهای دیپلماسی ورزشی برای دستیابی به اهداف بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه نخبگان می‌باشد. علاوه بر این حسین‌زاده سیاه‌کلایی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی طبق یافته‌ها بیان داشتند؛ وحدت و همگرایی ملی، پرهیز از رقابت‌های بین‌نژادی، پیشبرد صلح، تاکید بر حقوق بشر و فرهنگ هم‌زیستی از عوامل تبیین‌کننده آینده دیپلماسی ورزش جمهوری اسلامی ایران می‌باشند.

در ارتباط با مضمون فعالیت‌های اخلاقی و بشردوستانه باید بیان داشت که دولت‌ها اغلب ورزشکاران موفق را به عنوان سفیر برای نمایندگی کشورشان در خارج از کشور انتخاب می‌کنند؛ زمانی که ورزشکاران به عنوان سفیران توسط کشورهای مربوطه خود برای ارتقای حسن نیت و روابط دیپلماتیک از طریق دستاوردهای ورزشی یا وجهه عمومی خود منصوب می‌شوند، این امر نمونه دیپلماسی ورزشی است. عبدی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود بیان داشتند؛ منابع دیپلماسی ورزشی در سه گروه شامل رویدادهای ورزشی، سرمایه‌های انسانی ورزشی و تولیدکنندگان ورزشی طبقه‌بندی شد، همچنین انسجام بین دیپلماسی رسمی و ورزشی، سفیران فرهنگی شایسته، مربیان، هواداران ورزش و چهره‌های ورزشی به عنوان ارکان قدرت نرم از منظر دیپلماسی ورزشی شناسایی شدند. همچنین بهره‌مندی از کرسی‌های بین‌المللی و حضور فعال در

مجامع بین‌المللی می‌تواند اعتبار و وجهه ورزش کشور را ارتقا داده و به نوعی نشان از قدرت و پیشرفت ورزش کشور ایران در بین سایر کشورها باشد، از طرفی باید در نظر داشت که هرچقدر هماهنگی و همکاری بین متولیان ورزش بیشتر شود، شاهد رشد و پیشرفت ورزش، بهبود عملکرد ورزشی و کسب کرسی‌های بین‌المللی ورزش خواهد شد، در این ارتباط صلاحی کجور و دوستی (۱۴۰۲) در پژوهش خود به همکاری سازنده بین سازمان‌های اجرایی ورزش کشور و در دستور کار قرار دادن و استفاده از پتانسیل ورزش بین‌الملل توسط این سازمان‌ها در امر توسعه دیپلماسی در افق گام دوم انقلاب اسلامی ایران اشاره داشتند.

به طور کلی، این شاخص‌ها نشان می‌دهند که چگونه ورزش می‌تواند به عنوان بستری برای تقویت همکاری‌های بین‌المللی، ایجاد روابط بین ملت‌ها و ارتقای درک متقابل و در عین حال فراتر از تفاوت‌های سیاسی باشد. لذا پیشنهاد می‌شود تا با فعالیت در بستر رسانه‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی نوین با هدف معرفی ورزشکاران نخبه، دستاوردهای ورزشی و جاذبه‌های طبیعی و گردشگری ورزشی، مقدمات اخذ میزبانی و توسعه دیپلماسی ورزشی محقق گردد. البته باید در نظر داشت که در وهله اول نیاز به یک همگرایی ملی، مشارکت ورزشی همگانی و دید مثبت مسئولین و بانیان ورزش به قابلیت‌ها و توانایی‌های ورزش نیازمندایم، تا بتوانیم پیش‌نیازها و ملزومات دستیابی به رشد و ارتقای دیپلماسی ورزشی؛ نظیر زیرساخت‌های ورزشی، حمل و نقل عمومی، رشد و توسعه کسب‌وکارهای ورزشی در جهت رونق اقتصادی را فراهم سازیم. همچنین می‌توان به کمک بهبود تصویرسازی ملی از طریق گردشگری الکترونیک، به تصویر کشیدن ارزش‌ها و هنجارهای ملی، حضور در فضای کسب‌وکار و تولیدات ورزشی و رشد و توسعه برندهای ورزشی منجر به توسعه شاخص‌های دیپلماسی ورزش در دیدگاه جهانی شد.

فهرست منابع

- بخشی چناری، امین رضا، گودرزی، محمود، سجادی، سید نصرالله؛ جلالی فراهانی، مجید. (۱۴۰۲). شناسایی ابزارهای دیپلماسی ورزشی برای پیشبرد اهداف سیاسی جمهوری اسلامی ایران. پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۱۹(۳۷)، ۸۶-۶۵.
- پیمان فر، محمدحسن، الهی، علیرضا، سجادپور، سیدمحمدکاظم، و حمیدی، مهرزاد. (۱۴۰۰). راهبردهای توسعه دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران. مجلس و راهبرد، ۲۸(۱۰۶)، ۱۶۳-۱۸۲.
- پیمان فر، محمدحسین، الهی، علیرضا، سجادپور، محمدکاظم، و حمیدی، مهرزاد. (۱۳۹۸). ارزیابی دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران با استفاده از مدل تاپسیس. راهبرد اجتماعی فرهنگی، ۸(۳۲)، ۱۷۸-۱۶۳.
- جوادی پور، محمد؛ راسخ، نازنین (۱۳۹۸). نقش ورزش و توسعه دیپلماسی ورزشی در پیشبرد سیاست‌های فرهنگی - اجتماعی و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران. نشریه مدیریت ورزشی، ۱۱(۲)، ۲۱۹-۲۳۴.
- حسین زاده سیاهکلایی، رضوی، سیدمحمدحسین، ؛ امیرنژاد. (۱۴۰۱). شناسایی عوامل تبیین کننده آینده دیپلماسی ورزش جمهوری اسلامی ایران. سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۶، ۵۳-۷۵.
- حسینی عسگرآبادی، مریم، حیدری نژاد، صدیقه، مرعشیان، سیدحسین، ؛ رومی، فرشاد. (۱۴۰۰). الگوی نقش ورزش در تبیین دیپلماسی عمومی ایران. مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۳(۶۸)، ۲۳۰-۲۶۳.
- خبیری، محمد، ؛ فتاحی زاده، ابوذر. (۱۳۹۸). دیپلماسی ورزشی: ایجاب و تحدید یک مفهوم راهبردی سیاسی. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۱۸(۴۳)، ۱۴۳-۱۶۴.
- شریعتی فیض آبادی، مهدی، ؛ گودرزی، محمود. (۱۳۹۴). جایگاه دیپلماسی ورزش در روابط بین‌الملل جمهوری اسلامی ایران؛ رویکرد کیفی مبتنی بر تحلیل محتوا. دانش سیاسی، ۱۱(۲)، ۹۵-۱۲۷.
- صالحی امیری. (۱۳۹۸). ضرورت سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی استراتژیک در دیپلماسی ورزشی کشور. مطالعات المپیک، ۱(۱)، ۱۱-۲۸.
- صفاتی، سهیلا، قربانی، سعید، ؛ رضایی شیرازی، رضا. (۱۴۰۲). طراحی الگوی توسعه دیپلماسی ورزشی دیجیتال در جمهوری اسلامی ایران. مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۵(۸۰)، ۲۳۷-۲۶۶.
- صلاحی کجور، عظیم، ؛ دوستی، مرتضی. (۱۴۰۲). توسعه دیپلماسی ورزشی در افق گام دوم انقلاب اسلامی ایران؛ تحقق چشم انداز ۱۴۲۰. فصلنامه روابط خارجی، ۱۵(۱)، ۵۹-۸۴.
- طاهری نامقی، آرمان، ؛ دوستی پاشاکلایی، مرتضی. (۱۴۰۰). تحلیل سیر تاریخی دیپلماسی بین‌المللی ورزش ایران در دوره پهلوی دوم. فصلنامه تاریخ روابط خارجی، ۲۲(۸۸)، ۱۲۱-۱۴۲.

- عباس زاده فتح‌آبادی، مهدی، ؛ مرادی، صبا. (۱۴۰۲). مقایسه دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران و قطر. تعاملات دیپلماتیک، ۱(۴)، ۱۵۷-۱۹۳.
- عبدی، کامبیز، طالب پور، مهدی، رنجکش، محمد جواد، ؛ جباری نوقایی، هادی. (۱۴۰۰). طراحی مدل اعمال قدرت نرم از طریق دیپلماسی ورزشی. مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۳(۶۶)، ۲۶۳-۲۹۶.
- مختاری، سودابه، ؛ کشیشیان سیرکی، گارینه. (۱۳۹۹). نقش دیپلماسی مسیر دوم در مناسبات ایران و آمریکا: مطالعه موردی دیپلماسی ورزشی (۲۰۱۹-۱۹۹۸). پژوهش‌های روابط بین‌الملل، ۱۰(۴)، ۲۶۹-۲۹۰.
- موسوی گرگری، سیده شیماء، بنار، نوشین، شفیع، شهرام. (۱۴۰۱). نقش دیپلماسی ورزشی در ارتقا تعاملات بین‌المللی (نظریه داده بنیاد). مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۴(۷۲)، ۱۱۵-۱۴۶.
- Dubinsky، Y. (۲۰۲۲). The Olympic Games «nation branding» and public diplomacy in a post-pandemic world: Reflections on Tokyo 2020 and beyond. *Place Branding and Public Diplomacy*، ۱-۱۲. Murray، S. و Pigman، G. A. (۲۰۱۴). Mapping the relationship between international sport and diplomacy. *Sport in Society*، ۱۷(۹)، ۸۱۱-۸۱۹.
- Garamvölgyi، B.، & Dóczy، T. (2021). Sport as a tool for public diplomacy in Hungary. *Physical Culture and Sport. Studies and Research*، 90(۱)، ۳۹-۴۹.
- Lee، J. W. (2020). Sport diplomacy at the 2018 winter Olympics in PyeongChang: The relations between North and South Korea. In *The Routledge handbook of sport in Asia* (pp. 227-237).
- Postlethwaite، V.، Jenkin، C.، & Sherry، E. (2023). Sport diplomacy: an integrative review. *Sport Management Review*، 26(۳)، ۳۶۱-۳۸۲.
- Rofe، J. S. (2022). Diplomacy، International Relations، Soft Power and the FIFA World Cup. In *The business of the FIFA World Cup* (pp. ۶۱-۷۲). Routledge.

